Mateja Gomboc

Mala vadnica slovenskega jezika

Vaje in naloge k Mali slovnici slovenskega jezika

DZS

Glasoslovje

1. Tekmujte, kdo se bo domislil več besed iz glasov *d, a, e, r, n*.

_____

_____

_____

2. Glasno berite in bodite pozorni na glasovne sklope:
oddih, pod prisilo, pootročiti se, poet, štiriinšestdeset, predstavništvo, neumesten, med seboj, sredstva, vztrajnost, izseliti se, podstrešje.
Kaj ste opazili? _____

3. Z zamenjavo glasov tvorite po tri nove besede.

most _____
las _____
veja _____
kos _____
brat _____

Samoglasniki

1. Besede s poševnico razdelite na zloge.
Včeraj si je Jure zlomil nogo. Nosilec za smuči ga je spodnesel, da je zletel, kot je dolg in širok. Nogo je vlačil za seboj, a videl sem, da ni potočil nobene solze. Na njegovem mestu bi vsak stokal od bolečine.

2. Spodnjim besedam poiščite mesto naglasa in jih vpišite v razpredelnico glede na izgovor naglašenega glasu **e**:
veverica, pes, mreža, veja, zet, vreme, meč, model, hren, brezno, veter, megla, hrepenenje, ves

Ozki e / **é**	Široki e / **ê**	Kratki e / **è**	Polglasnik / **ə**

3. Spodnjim besedam poiščite mesto naglasa in jih vstavite v razpredelnico glede na izgovor naglašenega glasu **o**.
sova, mož, vod, moški, kot, prostor, bob, dobrota, ropot, poklon, sobarica, krokar

Ozki o / **ó**	Široki o / **ô**	Kratki o / **ò**

4. Spodnje besede uporabite v povedih (primer: *véže – veže: Nate me véže lep spomin. Prišel je do vêže.*):

grôba – gróba

mêni – méni

gôsta – gósta

môra – móra

lév – lèv

5. Spodnje besedne zveze zaznamujte z naglasnimi znamenji:

sveže mleko, zelene veje, vroča plošča, razposajena mestna otročad, pravi čaj, počitniške igre, sova uharica, zamejski Slovenci, nova obleka, visoka gora.

Soglasniki

1. V besede vstavite **er** ali **r**:

lit__ski, novemb__, kilomet__, vet__ni, septemb__ski, helikopt__ski, jed__ski, partn__stvo, jed__nat, centimet__, zajt__k, magist__ska naloga.

2. Popravite napake pri zapisovanju zvočnika **j**:

prihodnjost, primanklaj, zlomlen, privolenje, popravlen, bližnica, odvozljati, mehanjski, ljubezenjski, življenski, škatlja, gorenski, najman, majnkati, cvilenje, zvonenje, šoljski, kamijon, inekcija, zadni, kroglja, zastojn, govorenje, materijal, mišlenje, dijeta, radijo, vijolinist.

3. Popravite napake.

Ko mi je grozilo, da bom brezposelen, sem se jaderno lotil iskanja dela. Obiskal sem nekaj tovaren. Šele v septemberskem raspisu sem našel nekaj primirnega. Obetalo se mi je partnrstvo v socijalni ustanovi za življensko zavarovanje.

4. Vstavite manjkajoče črke za soglasnike:

gla__benik, hri__čki, sla__kor, v__hod, po__pisati, dogo__ki, i__pisati, polju__čki, poneko__, ra__topina, v__top, i__topiti, ra__tava, po__pre__ednik, malo__do, po__preti, prei__kušnja, i__popolniti, boga__tvo, ra__tline.

5. Besede vpišite v razpredelnico glede na izgovor zvočnika l:

ulov, maršal, dolg, delavec, polh, solza, sesalnik, glagol, volk, kopalnica

l	ṷ

6. Vstavite manjkajoče črke.

Zama__ me je čaka__. Vrnila sem se domo__. Pole__ časa boš i__koristil tudi stroj. Ne bo ti dol__čas. Sla__ši je od mene. Kača zna hudo __grizniti. Na nebu leti __jeda. V čaju ni sla__korja. Naše Jul__ske Alpe so nam v ponos. Nikar se ne i__piši.

7. Vstavite predlog z/s:

____ hosto, ____ papirjem, ____ lakom, ____ energijo, ____ solato, ____ fantom, ____ kosilom, ____ miško, ____ Angležem, ____ veseljem, ____ čelom.

8. Vstavite predlog k/h:

____ kanalu, ____ hrani, ____ oblaku, ____ zraku, ____ elipsi, ____ večerji, ____ gostu, ____ mestu, ____ zdravju, ____ času.

9. Vstavite manjkajoče soglasnike oziroma soglasniške sklope.

Na Vite_kem trgu v Čate_kih toplicah je nastopil znani angle_ki gla_benik. Marsi_do si je priskrbel a_togram, celo po_pre__ednik nogometnega mo_tva. Celotna ekipa je pomagala go_cem pri postavitvi odra, nekaj točk je v program _ključil tudi lokalni radio. Veliko podatkov o tem pevcu dobiš v k__ižnici.

10. Obkrožite tiste črke, katerih izgovor je drugačen od zapisa, ter v oglatem oklepaju napišite izgovor:

gladka, prišel, krožki, vztrajnost, podplat, predsednik, sociala, vrabček, glasba, simfonija, izstopiti, nadaljnji.

11. Tvorite glagolske oblike za 1. osebo ednine (npr. *lesti – lezem*):

presti	gristi	tvesti	plesti	krasti

Deljenje besed

1. Podčrtajte besede, ki jih ni mogoče deliti:

odziv, prst, čas, vasica, trs, vas, mati, osem, Anica, grozd, plesen, oreh, vedro, klop

2. Delite besede na vse možne načine:

- sestra _____
- doumevanje _____
- oddaljiti _____
- Shakespeare _____
- pootročiti _____

3. Delite prevzeta imena:

Armstrong, Schwarzenegger, Beethoven, Goethe, Lermontov, Dante, Fisher, Chiara, Vivaldi.

4. Rešite križanko. Geslo, ki ga boste dobili, je pojem iz glasoslovja.

VODORAVNO:
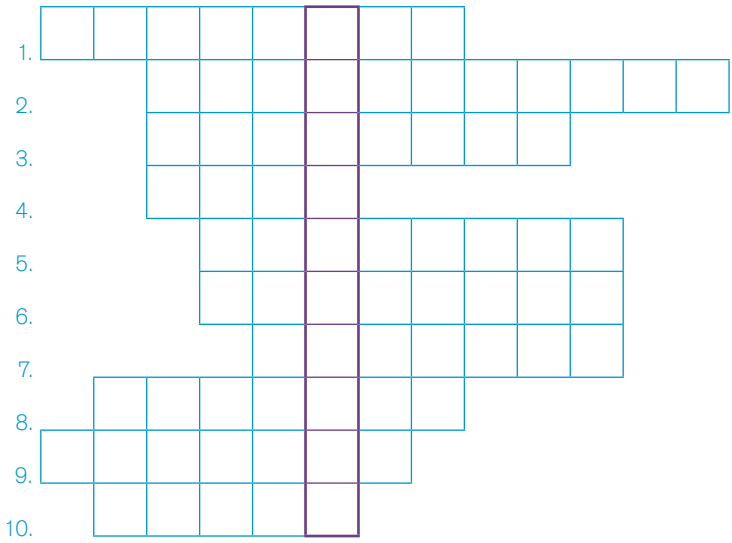
1. pravila o pravilnem pisanju črk, o veliki in mali začetnici, deljenju besed ...
2. glas največje odprtostne stopnje, tudi nosilec zloga
3. beseda, ki ni naglašena
4. del besede, izgovorna enota, v kateri ima osrednje mesto samoglasnik
5. postopek, pri katerem del besede zapišemo v novo vrstico
6. naglasno znamenje, ki zaznamuje kratek glas
7. govorni organ, udeležen pri izgovoru nekaterih glasov, npr. m, b, p ...
8. osnovna enota glasoslovja je ...
9. najbolj zveneč soglasnik
10. gibljiv govorni organ v ustih